

Verbod op afluisteren woningen Duitse advocaten

Zeger Luijendijk, journalist

Berlijn – De Duitse Bondsregering is verleden week met grote tegenzin akkoord gegaan met een wetsvoorstel dat het afluisteren verbiedt van woningen van 'Berufsgeheimnisträger', zoals advocaten, journalisten, geestelijken en artsen. Advocaten mogen alleen nog afgeluisterd worden als de verdenking bestaat dat ze zelf – buiten hun functie om – betrokken zijn bij een strafrechtelijk vergriep.

Het wetsvoorstel regelt het akoestisch afluisteren van woningen, door middel van geplaatste microfoons of microfoons op afstand; voor het afluisteren van telefoons van advocaten regelt de telecommunicatiewet dat dat alleen kan als zij zelf worden verdacht van misdrijven.

Het wetsvoorstel over het afluisteren van woningen kwam tot stand nadat het Duitse constitutionele hof maart jl. een wet uit 1998 vernietigde. Dit laatste geschiedde nadat een argeloze en onschuldige familie in Beieren had ontdekt dat, op grond van verkeerde informatie, gesprekken in de woon- en slaapkamers geruime tijd waren afgeluisterd; de familie werd verdacht van drugshandel. Ze stapte met steun van enkele FDP-politici naar het Duitse constitutionele hof, dat de gang van zaken in strijd achtte met de grondwettelijke bepaling die de woonomgeving beschermt.

In de herschreven wet was tot ieders verwondering de passage opgenomen dat advocaten (uitgezonderd strafpleiters), journalisten en artsen vrijwel onbepaald in hun woningen afgeluisterd zouden kunnen worden indien bij een bijzonder onderzoek 'de omstandigheden dat vereisen', binnen wat 'verhoudingsgewijs' toelaatbaar zou zijn.

Niet alleen deze vage formulering zorgde voor opschudding, vooral het feit dat voor het eerst zo duidelijk in een Duitse wet geschreven stond dat *Berufsgeheimnisträger* afgeluis-

terd konden worden, deed de gemoederen hoog opblazen. Minister van Justitie Brigitte Zypries verdedigde de passage met een verwijzing naar mogelijke terroristische activiteiten en zij werd daarin gesteund door minister van Binnenlandse Zaken Otto Schily, die verkondigde dat maar al te vaak criminelen zich onttrekken aan hun straffen 'onder de bescherming van deze beroepen', en dat daarom hun bijzondere positie 'gerelativeerd' zou mogen worden. Overigens was deze Schily vroeger als linkse advocaat een van de verdedigers van de Rote Armee Fraktion – behalve aan Al-Qaida denkt men in Duitsland ook nog altijd aan deze groepering als de term 'terrorisme' valt. Vice-voorzitter Ulrich Scharf van de Bundesrechtsanwaltskammer (BRAK) noemde Schily zonder het woord te gebruiken een zwetser en zei dat de regering toch vooral de uitspraak van het constitutionele hof moest respecteren. 'De rechters in Karlsruhe', zei Ulrich Scharf, 'hebben het onbepaalde afluisteren aan banden willen leggen en niet opgeroepen de mogelijkheden juist uit te breiden'. Het wetsontwerp stuitte ook op tegenstand bij de coalitiepartners SPD en Groenen. Met name de laatste partij ging de mogelijkheden veel te ver en riep het kabinet op de gewraakte passage in te trekken.

Pas nadat begin juli ook de fractie van de SPD in de Bondsdag zich tegen de passage in het

Brigitte Zypries

wetsvoorstel had gekeerd, ging minister Zypries (eveneens van de SPD) overstap en diende een week later een nieuw wetsontwerp in, waarin de mogelijkheid de *Berufsgeheimnisträger* af te luisteren alsnog stond, zij het in een versleutelde vorm. Dit leidde tot een grote woede bij de specialisten in de beide fracties; zij eisten dat in de nieuwe wet zou komen te staan dat *Berufsgeheimnisträger* simpelweg uitgesloten zouden worden van mogelijke afluisteracties door de politie.

Deze eisen zijn dus nu ingewilligd. Het afluisteren werd verder beperkt tot misdaden met een gevangenisstraf van vijf jaar of meer en mag pas beginnen na een speciale toestemming door een kamer van een Landgericht, die zelf een eventuele bijbehorende rechtzaak niet voorgelegd kan of zal krijgen.

Artsen, journalisten en advocaten zijn zeer tevreden met de uitkomst van hun protesten, maar vrezen dat ze alert moeten blijven op mogelijke verdere beperkingen in de toekomst; de afgelopen tien jaar zijn diverse pogingen ondernomen om de afluistermogelijkheden voor deze beroepsgroepen uit te breiden.

Otto Schily